

vajamo, le v zmanjšanim obsegu. »Le v šolskih sistemih, kjer se slično, kakor na akademiji v Edinburgu, učenci že zgodaj navajajo iz lastne inicijative in pod lastnim sodelovanjem štiti čast in ugled šole, bodisi gimnazije, bodisi vseučilišča, se more razvijati ona zdrava zrelost, ki tudi takrat, ako nobe-

na tuja avtoriteta ne straži v ozadju, zna spoznavati in čuvati meje lastne svobode,« pravi Kerschensteiner (»Der Begriff der staatsbürgerlichen Erziehung« — str. 89.) — Torej, več notranje reforme v srednje šole!

(Dalje prilo.)

Ali je res kategorija učiteljic ženskih ročnih del obsojena na smrt.

Ali je to res, nekaj nepotrebnega, morda zato, ker tega v Srbiji nimajo, in pa ker lahko literarne učiteljice to delo prevzamejo? — Cesar nimajo Srbi, da naj bi i pri nas odpravili — to gotovo ne drži. Da si lahko porazdete pouk ženskih ročnih del izključno literarne učiteljice, pa je le navidezno pravilno. Zakaj?

1. Vsaka učiteljica osnovne in meščanske šole se je morala ženskih ročnih del prav dobro naučiti na učiteljski;

2. tu je bila tudi usposobljena metodičnega postopanja v tej stroki. — Učiteljicam osnovnih in meščanskih šol se torej nikakor ne more odrekati vsestranske tozadevne sposobnosti.

Druga stvar pa je, dali morejo zbog svoje ostale službe imeti tudi toliko uspeha pri tem za ženski svet neoporečno toli eminentno važnem pouku, da zadoste vsem tozadevnim predpisom in potrebam v polni meri? — Skoro bi rekel, brezdvomno, da ne; kajti:

1. vsaka vestna učiteljica se mora skrbno vsak dan pripravljati — brez ozira na ženska ročna dela — na ves svoj pouk;

2. vse šolske izdelke, pisneme in risarske, mora redno podvreči skrbni reviziji in kvalifikaciji tudi izven šolskega časa;

3. ima z učnimi predmeti v šoli posla v izobilju.

Vse v teh treh točkah naštetih da vestni in marljivi učiteljci, ki ji je na tem, da doseže višek tega, kar si je s svojo službo napravila v blagor izročnim gojencem in gojenkam, toliko zaposlenja, da ji za revizijo ženskih ročnih izdelkov in skrbno pripravo tudi za ta predmet preostaja bore malo ali nič časa, in ji odzame toliko duševne in fizične sile, da za pouk v ženskih ročnih delih, ki je po navadi v končnih urah, primanjkuje v to potrebne energije. Navadno je že duševno in telesno izmučena, ko bi ji bilo biti za ta pouk sveža in čila.

Važnost pouka v ženskih ročnih delih je pač tolika za ženski svet, da je

vredno posvetiti ji vso pozornost in težiti po največjem uspehu.

Da se to posebni učiteljici ženskih ročnih del more in mora posrečiti, leži na dlani; kajti

1. ona ne zaostaja v svojih spretnostih kar nič za literarnimi učiteljicami;

2. se lahko redno pripravljata samo za ta predmet in se čim bolj izpopolnjuje;

3. imajo za pregledovanje ročnih izdelkov in za poučevanje vedno dovolj sveže volje, moči in pripravljenosti, ker jo nič drugega službenega ne ovira.

Da so bile posebne učiteljice ženskih ročnih del na mestu, menim, so se dovolj izkazale. Vzemimo na pr. domžalsko osnovno šestrazrednico. Tu je bila pred usodno redukcijo taka strokovna učiteljica. Dve leti in pol je vršila svoje plodno delo. Gojenke in po njih posebno matere so dobile tako izredno veselje in umevanje za stvar, da so prvini kakor drugim izginiti vsi pomisleki, katerih je bilo prej vse polno. O resničnosti tega je dala sijajen dokaz razstava na domžalski šoli ob koncu minolega šolskega leta.

Kakor na navedeni šoli, tako se je i po drugih osnovnih in meščanskih šolah, koder je delovala taka vestna strokovna moč, izredno povzdignilo pravo tozadevno zanimanje.

Krivica, ki se je z usodnim iztrebljenjem posebnih učnih mest za ženska ročna dela učinila, je prekričeva, in glasna zahteva, da naj se jo skoro poravnava, je malone vsesplošna in popolnoma opravičena, kajti nepobitno je, da so potrebne učiteljice ženskih ročnih del ne le na šolah, kjer sicer poučujejo same moške učne osebe, ampak so tudi na večrazrednicah po mestih, trgih in sploh večjih krajih velikega in neprecenljivega pomena, ker je samo tem mogoče dosežati predpisani in krajevnim potrebam umerjeni smoter v čim višji meri, med tem, ko se morajo literarne učiteljice, na veliko škodo napredku ženskega sveta, vsled prevelike zaposlenosti pri drugih šolskih predmetih do skrajnosti omejevati pri izvrševanju tega pouka.

trebno, da imamo o Vel. moči sestaneke vseh učit. fer. ali pa vsaj predsednikov P. F. S.; zato prosim vse učit. P. F. S., da mi takoj javijo svoje želje glede časa in kraja. — Za učit. F. S.: S. Mrovlje, Črnomelj.

Splošne vesti.

PREVODI NA NOVE PLAČE.

Delo za izdajo dekretov o uvrstitvi učiteljstva po novi službeni pragmatiki dobro napreduje, ker je pritegnil »Prosvetni oddelek v Ljubljani« nekaj učiteljev, ki izvršujejo sedaj potrebne formalnosti. Glede uvrščanja in dekretov sledeče:

1. V dekretih so označena samo polna leta do 1. septembra 1923. l., meseci in dnevi niso označeni, ker to ni imelo vpliva za določitev grupe in plače.

2. Če je kdo pogrešno uvrščen, naj napravi poročilo (uradnim putem) na ministrstvo prosvete, ki bo formalne napake popravilo.

3. Če za kakega učitelja(ico) ni bil izstavljen dekret, naj se dekret takoj zahteva uradnim putem.

4. Službena doba za učiteljstvo je ostala 32 let, kakor to določa zakon o narodnih šolah.

5. Z 31 službenim letom dobi vsak učitelj(ica) še 15% osnovne plače, ki se šteje po dokončani službeni dobi tudi v pokojnino.

6. Učitelji brez mature, ki imajo usposobljenostni izpit in samo nekaj letnikov učiteljskega, so prevedeni v II. kategorijo, a službena doba se jim šteje le od usposobljenostnega izpita.

7. Upokojenec po 1. sept. 1923 so vsi prevedeni in prejmejo dekrete o prevedbi ter so upravičeni do difference za nazaj do dneva razrešitve.

8. Vojna leta, dvojna, dobroljcem v nekaterih slučajih niso točno šteta.

9. Učitelji na meščanskih šolah dobe 10% doklade od rednih prejemkov.

Potrebne informacije glede izračunavanja prejemkov bomo objavili, ko bodo dekreti razposlani. Za slučaj pritožbe naj vodstvo potrdi datum prejema dekreta.

DRAGINJSKE DOKLADE.

Z nepričakovanim presenečenjem smo prejeli pretečeni teden iz Beograda vest, da je finančni minister sprejel vse predloge uradništva in je ministrski svet pristal na uradniške zahteve. Z velikim pompom so bile razglašene sledeče »naklonjenosti« vlade:

1. Minister financ je sprejel načelo, da se po uvedbi in uporabi novega uradniškega zakona ne sme zmanjšati dose-danih draginjskih doklad, njih zmanjšanje se omeji samo na one najvišje državne funkcije, katerih plače so po novem zakonu večje od njih sedanjih skupnih prejemkov.

2. Rodbinske doklade ženam in deci ostanejo po izvedbi novega uradniškega zakona iste kakor sedaj.

3. Žene uradnikov, ki so v državni službi, prejmejo polne osebne draginjske doklade.

4. Maksimiranje doklad za uslužbenice 5. kategorije se ukine.

5. Povišajo se draginjske doklade upokojenem in upokojenkam.

6. Ministrstvo izdela načrt zakona o draginjskih dokladah. Minister bo odredil, da ta načrt zakona pride pred narodno skupščino najdalje do 1. aprila.

7. Izdal je že odredbe, da se plače po novem zakonu nakažejo s 1. aprilom. Radi tehničnih neprilic se bo redno izplačevanje pričelo sicer šele 1. maja, zato pa bodo uradniki tudi 1. aprila dobili pred-ujem.

8. Od 1. maja dalje imajo uradniki prejemati plačo po novem uradniškem zakonu in draginjske doklade po novi zakonski uredbi.

Medtem, ko se je finančni minister pred tednom še odločno branil obdržati draginjske doklade v sedanjih višini, je zadnji teden pristal na vse. Danes je igra vsakomur jasna. Regulacija se je imela izvesti le na podlagi sprejetja budžeta, ki je imel stopiti v veljavo s 1. aprilom t. l. Še par dni in imeli bi zadevo urejeno, toda vladi pa se je mudilo podati ostavko in z njo so bile rešene tudi vse obljube ministrstva in vladajoče stranke napram uradništvu. Danes je naša usoda odvisna od razvoja parlamentarne krize.

— ENGELBERT GANGL — STAROSTA JUGOSLOV. SOKOLSKEGA SAVEZA. V NEDELJO DNE 23. T. M. JE BIL IZVOLJEN ZA STAROSTO J. S. S. TOV. BRAT ENGELBERT GANGL. PREPRIČANI SMO, DA GOVORIMO IZ SRCA VSEGA NAPREDNEGA UČITELJSTVA, ČE IZREKAMO BR. GANGLU ISKRENE ČESTITKE NA ODLIČNI IZVOLITVI PRI ORGANIZACIJI, KI JO HOČE UČITELJSTVO PODPIRATI IN HRANITI KOT SVETINJO IN VZOR NAŠEGA NACIONALNEGA MIŠLJENJA IN UDEJSTVOVANJA. ZDRAVO!

— Poslancu g. Markoviču v prevdarek. Prejeli smo sledeči dopis: Ker mislimo, da ni iz zlobnosti, ampak iz nevednosti nam učiteljem očital naše sijajne plače, navedemo naslednje podatke: »Pred vojno je imel učitelj, ki je služil nad 35 let približno 250 K mesečne plače, sedaj pa ima s predujmom okroglo 2100 Din ali 8400 K. Kolika je pa sedanja vrednost krone, nain najbolj pojasni primera, da velja sedaj eno jajce 5 K, med tem ko smo dobili pred vojno za 5 K ravno 100 jajc.« — S tem je najbolj označena sedanja draginja in primera sedanjih dohodkov s prejšnjimi. Upamo, da bodo ti podatki dovedli tudi g. Markoviča do pravega spoznanja glede naših »sijajnih« prejemkov. — Z.

— Učiteljstvo na državnem zavodu za gluhozorne v Ljubljani, ki je spadalo doslej v resort ministrstva za socialno politiko, je pridrženo ministrstvu prosvete. Učiteljstvo »Dečjega doma« v Mariboru, ki je bilo dosedaj od prosvete le pridrženo temu zavodu, je pridrženo sedaj resortu za socialno politiko.

— Okrajne učiteljske konference se bodo vršile letos v Sloveniji v dobi od 10. do 25. junija t. l., in sicer v vsakem šolskem okraju zase.

— Nagrade. Prosvetni oddelek za Slovenijo vabi učitelje na ekskurendnih šolah in oddelkih za oddaljene otroke in nestalno nameščene učiteljice ženskih ročnih del, naj predložijo vsaj do 15. aprila 1924 prijave za nagrade v zmislu razglasa višjega šolskega sveta v »Urad. listu« št. 8 iz leta 1923 s to razliko, da navedejo samo eno razdobje, t. j. za čas od 1. januarja do 31. marca 1924. Na poznejše prijave se prosvetni oddelek iz proračunskih ozirov ne bo mogel ozirati.

— Javna zahvala. Tvrška ing. Pavlin in drug. premogokopna družba v

Ljubljani, je naklonila iz svojega premo-govnika v Zabukovci osnovni šoli v Ljubljani 40 stotov premoga. Za ta veliko-dušni čin se imenovani firmi kakor tudi njenemu obratovodju g. Lazniku v imenu tukajšnjega krajnega šolskega sveta iskreno zahvaljuje Fort. Jelovšek, šolski vodja.

— Gruda. Izšla je prva številka »Grude«, glasila kmečke mladine. List je lepo opremljen z vinjetami Maksim Gaspari. Vsebina prve številke odgovarja popolnoma svojemu namenu. Poleg beletrije je so v drugem delu revije sestavki strokovnega značaja: »Kmetijstvo in kmet. stan«, »Denarna zadruga in banka«, »Vstajenje industrije v Jugoslaviji in kmetijstvo«, »Zemlja, človek in delo« itd. »Zveza« kmetijskih fantov in deklet« ima svoj poseben oddelek za organizacijo. »Pomenki in nasveti« najejo praktične gospodarske migljaje«. Tudi sodružniki so raznovrstni. Urednik revije je Iv. Albrecht, Ljubljana, Škofja ul. 8./I.

Učiteljski pravnik.

— § Opozorilo reduciranim pomožnim učiteljem in učiteljem-vojakom. Dasi so razglašali naši dnevnik, da pomožni učitelji, to je taki brez zrelostnega izpita na učiteljski ne bodo reducirani, se je to zgodilo in bili so razrešeni svojega službovanja z dnem 29. februarja 1924. Večina teh reducirancev stoji tik pred usposobljenim izpitom in se nameravajo po dovršenem izpitu vrniti v učiteljsko službo. Opazili pa smo že tudi, da večina ni pravilno poučena o svojem sedanjem stanju, zato smatramo za svojo dolžnost, da jih opozorimo na naslednje določbe:

1. Glasom člena 243. čin. zak. dobe ti reduciranci »za odškodnino svojih dvomesečno dotedanjo sistemizirano plačo z draginjskimi dokladami vred, ako so bili manj nego pet let v neprekinjeni državni službi, a svojo trimesečno dotedanjo sistemizirano plačo z draginjskimi dokladami vred, ako so bili najmanj pet let v neprekinjeni državni službi«. Ker se te plače izplačujejo vse v mesečnih obrokih, dobijo reduciranci svoje dosedanje službene prejemke le še do 30. aprila, odnosno 31. maja t. l.

Možnost, da reducirani pomožni učitelj še nadalje ostane v službi in obdrži tedaj tudi svoje prejemke, je dana le na ta način, da jih ministrstvo prosvete sprejme v službo, v smislu člena 130. čin. zak. kot kontraktualne dnevničarje, in sicer iz službene potrebe na predlog prosvetnega oddelka v Ljubljani. Kot dnevničarju se službena doba seveda ne šteje in se bodo mogli kot taki sedanji reduciranci sprejemati le za faktilčno dobo službovanja, t. j. do konca šolskega leta, tako da jim za počitnice ne pripadajo prejemki, ker jih je ministrstvo sprejelo le za čas od 1. marca do 30. junija t. l.

2. Glede usposobljenostnega izpita je izdalo ministrstvo prosvete pod O. N. br. 8326 od 16. februarja 1924 odlok, s katerim »odloča, da ostane do konca leta 1924. odlok bivšega avstrijskega ministrstva za prosveto in vere od 31. julija 1886, št. 6033 v veljavi. — Odlok o pripustitvi k usposobljenostnemu izpitu brez zrelostnega izpričevala izda še prosvetnega oddelka v Ljubljani. — Učiteljskim kandidatom, ki položijo usposobljenostni izpit po tem odloku, se določijo prejemki posamič.«

Vsem, katerih se ta odlok tiče, bi priporočali, naj vložijo svoje prošnje za

TVORNICA UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN
V LJUBLJANI

priporoča bogato zalogo **nagačenih živali** vseh vrst in **računal** z 20 in 100 kroglicami.

Delo **solidno izgotovljeno. Cene nizke.**

Svoji k svojim. Svoji k svojim.

Vestnik meščanskih šol.

—c LJUBLJANSKI ODSEK DRUŠTVA UČITELJEV MEŠČANSKIH ŠOL zboruje v soboto dne 5. aprila 1924. v risalnici meščanske šole v Tržišču. Dnevni red: Po prihodu jutranjega vlaka od 9.—10. ogled predilnice in Kozinove tovarne. Ob 10. uri zborovanje: 1. Pogovor o razstavi. 2. Albin Zavrl-Brinarjeve čitanke. 3. J. Primožič — Pravne zadeve učiteljstva mešč. šol. 4. Pogleđ v šolsko občino na meščanski šoli. 5. Slučajnosti. Ob pol 2. kosilo. Popoldne izlet v okolico. Zvečer prijateljski sestanek vseh učiteljev in njihovih prijateljev. Prenosišča za vse brezplačno preskrbljena. V nedeljo izlet v lepo tržiško okolico po mili volji ali skupnem dogovoru. (Ljubelj-Lom-Medvođe itd.) Z ozirom na važnost zborovanja pričakujemo polnoštevilno udeležbo. — Podrobno v okrožnici. — Albin Lajovic, t. č. načelnik. Rudolf Pečjak, t. č. tajnik.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—i Vsem učit. P. F. S.! Po dolgem času čakanja smo dosegli pozitiven odgovor na naše zahteve! Z dopisom z dne 12. marca 1924, št. 286/K. 481. nam odgovarja »U. O.«, da bo v »Pravilniku o povlasticah, ki izidejo v najkrajšem času, odredba, po kateri imajo učitelji in profesorji iste pravice in seveda tudi dolžnosti, kakor dijaki. V vel. počitnicah izda »U. O.« namesto »D. legit.«: »Ferijalno legitimacijo«. Predlog učit. delegatov pri lanskem kongresu F. S. v Beogradu. Vse event. druge ugodnosti F. S. bodo objavljene v »Učiteljskem Tov.«! — Nekateri učit. P. F. S. ne delujejo. Te prosim, da bi se zopet obudile. Če je premajhno število članov, naj se podružnice opuste, člane pa naj vpišejo v kako drugo učit. podružnico. Boljše je ena sama P., ki je delavna, kakor 10 nedelavnih. Vse kakor je po-